

niet lijdt aan een overmaat van zelfvertrouwen, met zekeren schroom vervult.

Bovendien eischt het verzorgen van een rubriek als deze een mate van kennis en inzicht, waarvan wel niemand zal durven zeggen: „die wordt hij mij gevonden”.

Zoo ligt het voor de hand, dat ik niet zonder beving het werk van Ds Fernhout overneem.

Toch doe ik het aan den anderen kant met blijdschap en een zeker enthousiasme. Heerlijk zal ik het vinden, op deze wijze voor dezen of genen onder Gods volk iets te mogen zijn, door het wegnemen van zwarigheden of het wijzen van het rechte spoor.

Gaarne zal ik van de lezers vragen voor deze rubriek ontvangen. Natuurlijk zal ik mijzelf wel onderwerpen om kunnen geven, maar het geschrevene zal levendiger zijn en meer realiteit hebben, als het inderdaad een antwoord is op in de praktijk van het leven gerezen moeilijkheden. Men zal mij dus een grooten dienst doen door van de, in deze rubriek gegeven, gelegenheid tot het vragen om „raad” zooveel mogelijk gebruik te maken.

Het eerste artikel van mijn hand moge het antwoord zijn op een onlangs tot mij gekomen vraag over:

„Het houden van zijn geloften”.

Iemand, die een vrij goed salaris genoot, had bovendien gelegenheid om door, in zijn vrijen tijd verrichten, arbeid, een aardige bijverdienste te maken.

Nu deed hij den Heere de gelofte, dat hij, van alles wat hij op die wijze verdiende, een tiende zou afstaan voor den dienst des Heeren. Dat deed hij een tijdlang ook getrouw.

Toen kwam er iets in het leven van zijn gezin, waarop hij niet had gerekend; een ernstige, langdurige, zeer kostbare ziekte van één van de gezinsleden.

Zooveel geld verslond die ziekte, dat niet, dan in den weg der versobering en bovenmatige krachtsinspanning van man en vrouw, de huishouding kon worden gaande gehouden.

Dat deed de vraag rijzen: „Blijft nu ook nog bestaan de verplichting, om de gedane gelofte te houden, nu wij zelf heel die bijverdienste feitelijk noodig hebben?”

Laat ik, eer ik deze vraag beantwoord, eerst iets zeggen over „geloften” in het algemeen.

„De gelofte is een belofte aan God gedaan, waarbij wij onszelf verbinden onder aanroeping, hetzij in woord of gedachte, van Zijn Naam, om iets te doen of na te laten.”

Deze gelofte kan een algemeene zijn; zulk een algemeene gelofte leggen wij af bij het laten doopen van ons kind, bij het doen van belijdenis.

Maar ook zijn er bijzondere geloften; zoo kan men b.v. in zijn nood een gelofte aan God doen om na uitredding Hem een dankoffer te brengen (Genesis 28:20—22).

Wat is het karakter en de bedoeling van zulk een gelofte?

Het komt mij voor, dat hierbij op één ding vooral moet worden gelet. Namelijk dit, dat men door het doen van een gelofte nooit iets op zich moet nemen, wat ook, in zichzelf, reeds niet onze roeping is. Een gelofte omtrent een ding, waartoe God mij niet roept, heeft voor God ook geen enkele waarde.

Laat ik een voorbeeld noemen.

Er zullen wel geen Gereformeerde menschen zijn, die zeggen, dat het eten van een stukje vleesch zonde is.

Mag iemand nu den Heere beloven, dat hij, b.v. in een half jaar, geen vleesch zal eten?

Zulk een gelofte zal dan alléén zin hebben, wanneer hij inziet, dat het nalaten van vleesch eten voor hem noodig is ter vervulling van een of ander gebod Gods, wanneer hij, m.a.w. gevoelt, dat dat vleesch eten voor hem, op de een of andere manier, oorzaak van zonde is; dat het b.v. zijn gezondheid schaadt, dat het hem oorzaak van gulzigheid wordt, dat het voor zijn portemonnaie te duur is, of zelfs, wanneer hij inziet, dat een dergelijke periode van onthouding voor hem noodig is tot staling van zijn wil, of iets dergelijks. Alléén in zulk een geval kan een dergelijke gelofte zin hebben.

Alle gedachte, dat wij Gode zouden kunnen behagen door Hem iets te beloven, dat boven Zijn wet uit zou gaan, moet verre van ons blijven. Trouwens, iets dergelijks bestaat ook niet; middelmatige dingen in den vollen zin des woords, dingen, die wij evengoed zouden mogen laten als doen en evengoed zouden mogen doen als laten zijn er in de werkelijkheid niet. Misschien krijgen wij later nog wel eens gelegenheid daarover in deze rubriek iets meer te zeggen. Vast sta nu slechts, dat een gelofte steeds tot inhoud moet hebben, wat wij, ook buiten de gelofte om, zien als een roeping Gods.

Maar waartoe dan nog de gelofte?

Alléén, om aan onze zwakheid te hulp te komen.

Wanneer wij ons onder gelofte verbinden iets voor den Heere te doen, dat wij ook reeds in onszelf als onze roeping kenden, dan zal door de gelofte de drang tot gehoorzaamheid zich ver-

dubbelen omdat wij weten dat nalatigheid nu dubbele zonde zou worden, in de eerste plaats het niet doen van wat wij schuldig waren te doen, en in de tweede plaats, het breken van ons woord tegenover den Heere.

Als iemand b.v. in den nood bidt om uitredding, dan weet hij, dat hij, ook zonder gelofte, schuldig is den Heere, als Deze zijn gebed heeft verhoord, dankbaarheid te bewijzen.

Maar hij kent zijn zwakheid; hij weet hoe licht de ondankbaarheid vat op hem zal kunnen krijgen; en nu belooft hij: „Heere, als Gij mij uithelpt, dan zal ik U door deze of die daad, door dit of dat offer mijn dankbaarheid bewijzen”, opdat de gedachte aan die gelofte hem straks helpe zijn dankbaarheids-roeping te volbrengen.

En inderdaad ligt daarin de prikkel tot getrouwheid; want wie, ondanks zijn gelofte, toch niet doet wat God van hem vraagt, zondigt dubbel.

Daarom moeten wij met het doen van geloften voorzichtig zijn. En ieder moet, eer hij een gelofte aflegt, zich er ter dege rekenschap van geven, of het in zijn omstandigheden noodig en daarom goed is, dat hij de gelofte als wapen in den strijd der heiligmaking ter hand neme. Dat is een zeer teere zaak, die met grooten ernst en veel gebed moet worden behandeld.

Niet het minst moet men zich afvragen of de gelofte, die men den Heere doet, niet zoo is, dat men ze niet zal kunnen houden. Wie dat niet bedenkt, zal straks voor Gods oog zijn gelofte moeten laten glippen, zal ze zelfs niet mogen volbrengen, maar zal daar dan staan met beschaamde kaken, omdat hij door zijn lichtvaardigheid een te groot woord voor den Heere heeft gehad.

Zoo nu moeten wij, meen ik, zien het geval waarmee ik begon. Deze broeder heeft gevoeld, dat het zijn roeping zou zijn om, als God hem extra liet verdienen, ook van dat extra een deel aan den Heere te geven. Dat was juist gezien; dat werd zijn roeping niet door de gelofte; die roeping lag er vanzelf. Ook was zijn bedoeling met de gelofte goed. Hij trachtte van te voren het gevaar van straks te kort te zullen schieten, te voorkomen.

Maar hij vergat één ding, n.l. dit, dat er omstandigheden konden komen, waarin hij geen tienden meer zou kunnen geven.

Daarin schuilt zijn fout. Natuurlijk eischt God niet, dat hij die onbedachtzaam afgelegde gelofte zal houden. God kan er geen behagen in hebben, dat deze broeder en zijn vrouw boven vermogen zouden zwoegen en slaven om die 10 pct. er uit te halen. Zoo doet God niet; Hij maakt niet, zooals wij menschen wel doen, misbruik van een onvoorzichtig woord. Het zal geen zonde zijn, maar zelfs roeping, dat deze broeder zijn gave voor Gods Huis in overeenstemming brengt met zijn vermogen.

Maar dit heeft hij voor den Heere te belijden, dat hij, tegenover den Heere, ondoordacht gesproken heeft, niet voldoende zijn woorden gewogen heeft. Daar ligt de fout; daarvoor is verzoening noodig en — gelukkig ook te krijgen.

D. v. D.

Groote Tudor-Figuren.

(Schetsen uit den tijd der Reformatie in Engeland en Schotland.)

I. Inleiding. De oorsprong van het Huis Tudor.

In de artikelenreeks die ik hiermee ga beginnen, is het niet mijn bedoeling, alléén de vorsten uit het huis Tudor te behandelen. Ook ligt het niet in mijn plan alléén Reformatorische figuren ten tooneele te voeren.

Wat ik me voorstel is, een indruk te geven van Engeland en Schotland in den tijd der Reformatie, dat is in den tijd der Tudors, en de aandacht te vestigen op enkele der voornaamste figuren, die in deze voor de beide Britten-rijken beslissende periode, een belangrijke rol speelden.

De naam Tudor heeft een goeden klank in Engeland.

Toen het geld nog rolde, in Engeland als bij ons — wie kan zich voorstellen, dat het slechts enkele jaren geleden was? — hadden nouveaux riches er dikwijls reuzensommen voor over, om voor zich de distinctie te verwerven, in een heusch Tudor-landhuis te wonen, een dier oude, eigendommelijk-Engelsche „country-houses”, die daleeren uit de zestiende of begin zeventiende eeuw.

De Tudor-stijl is een variatie van den laat-Gothischen stijl; een schitterend voorbeeld er van is de naar den eersten der Tudors genoemde „kapel van Hendrik VII” in Westminster Abbey.

De tijd der Tudors wekt aangename herinneringen bij den Engelschman, omdat hij hem spreekt van binnenlandschen vrede na eindeloze burgeroorlogen; van de aanvallen van dat trotsche

Imperium, waarbij het wereldrijk der Caesaren schier in het niet verzinkt; van de vestiging ook van die machtige staatskerk (de Anglicaansche of Episcopaalsche), die, bijna Calvinistisch in leer en veelszins Roomsche naar den ritus, gedurende eeuwen haar stempel gezet heeft op het publieke leven, hoe groot daarnaast ook de invloed der vrije kerken, met name in bepaalde tijden, moge zijn geweest.

Wat in Engeland een der vrije kerken was: de Presbyteriaansche, werd in Schotland tot staatskerk; ook dit voltrok zich in de Tudor-periode, al hadden de Tudor-vorsten er slechts zijdelings invloed op, daar Schotland toen nog een afzonderlijk koninkrijk onder de Stuarts was. En die Presbyteriaansche staatskerk heeft in Schotland misschien nog meer het volksleven beheerscht, dan de „Church of England” (Anglican, Episcopal Church) dat ooit in Engeland heeft gedaan.

De Tudor-dynastie heeft in Engeland geregeerd van 1485—1603, beginnende met Hendrik VII (1485—1509) daarna diens zoon Hendrik VIII, de beruchte met de zes vrouwen (1509—1547); vervolgens drie kinderen van dien Blauwbaard: Eduard VI (1547—1553), de zoon van Jane Seymour; Maria de Bloedige (1553—1558), de dochter van Catharina van Arragon en de vrouw van Filips II van Spanje; en Elizabeth (1558—1603), de dochter van Anna Boleyn, van de vrouw derhalve, die, door de liefde van Hendrik VIII te veroveren, van alle Engelsche vrouwen den grootsten invloed op de Engelsche geschiedenis heeft gehad.

In die Tudor-periode nu vallen de twee machtige geestelijke bewegingen: de Renaissance en de Reformatie, die het aangezicht van Engeland totaal hebben veranderd; die uit de asch en de puinhoopen der Middeleeuwen Engeland hebben doen herboren worden als een jonge, krachtige natie, welke in den tijd van Koningin Elizabeth, met al het vuur en de romantiek en den zin voor avontuur, aan de jeugd eigen, van louter overvloeiende vitaliteit de vleugels breed uitsloeg, en met forschen wiekslag over zeeën en oceanen zich spoedde naar vreemde werelden, waar de Raleighs en Drakes den Engelschen naam geducht maakten, evenals de Heemskerks en Coens dat omstreeks dienzelfden tijd en kort daarna deden met den roem en faam der jeugdige Hollandsche natie.

De oorsprongen van het huis van Tudor gaan terug naar Wales; naar het Wales van diep in de Middeleeuwen; nog vóór den tijd toen het Eduard I van Engeland (1272—1307) gelukte de romantische bergen en dalen van Wales, met hun armoedige, maar trotsche en dichtlievende bevolking (elke hut had zijn harpspeler en ieder der stamhoofden zijn bard) aan zich te onderwerpen.

De bewoners van Wales waren — en zijn — nakomelingen der oude Britten, de Keltische bewoners van het Britannia der Romeinen. Toen omstreeks 400, in den tijd der Groote Volksverhuizing, de Romeinen zich, ter bescherming van Rome zelt, terugtrokken uit de Noordelijke en Westelijke wingewesten, uit Britannia dus ook, werden de half-gekerstende Britten spoedig benauid door woeste horden uit Caledonia (Schotland), tegen wie Keizer Hadrianus den Pictenmuur (vallum Hadriani) had laten bouwen, waarvan nu nog sporen te zien zijn. Ongeveer tegelijkertijd staken er heidensche Germaansche stammen (Angelen, Saksen, Juten, misschien ook wat Friezen) uit Germania naar Britannia over, en bij hen zochten de Britten steun tegen de wilde benden uit Schotland. De steun werd verleend, maar de Germanen bleven, kwamen in steeds grooter aantal, en dreven weldra de Britten (die zij, de methode van het koekoeksjong toepassende, vreemdelingen, Welsh, noemden) naar het Westen, Wales: het land der vreemdelingen. In dien strijd der half-gekerstende, half nog druïdische, Britten tegen de heidensche Angel-Saksen, trad een aanvoerder op den voorgrond, die Arthur heette, van wien de legende zich later heeft meester gemaakt, hem als Koning Arthur met zijn Ridders van de Ronde Tafel doende strijden voor de Christelijke idealen tegen heidendom en materialisme.

Meer dan acht eeuwen wisten de Britten in hun moeilijk toegankelijke bergen van Wales hun onafhankelijkheid min of meer te handhaven, wat bevorderd werd door de gedeeldheid hunner vijanden. Want wel werd de (Angel-)Saksische heptarchie in de 9e eeuw één Saksisch koninkrijk, maar de Denen en Noormannen deden hun woestende invallen, en toen die bange tijd eindelijk achter den rug was, kwam weldra — na den dood van Eduard den Belijder, den stichter van Westminster Abbey, in 1066 — de strijd om de opvolging tusschen den Sakser Harold en Willem, hertog van Normandië. Na den slag bij Hastings, waarin Harold sneuvelde, beheerschte Willem — nu „de Veroveraar” genoemd — met zijn Fransch sprekende Normandische baronnen Engeland. Op dit Normandische Huis volgde midden twaalfde eeuw het Fransche Huis van Anjou of Plantagenet, welks eerste koning, Hendrik II, de vader van Richard Leeuwenhart, een begin maakte met de verovering van Wales, welke voltooid werd door zijn achterkleinzoon Eduard I (in onze geschiedenis bekend als vijand van den Holland-schen Graaf Floris V).

Het ver-
ter was
toch volk
alleen ee
hoorzame
ningin na
het licht
van Wale
dien ste
troonopv
na door
zaamheid
als Edua
Omstre
midden
als lang
grond k
Eind
een zijl
aan de
Hendrik
historisch
spoedig i
rijk en
Fransche
werd vo
Fransche
stierf ee
kwam or
van Bed
derde ma
tijd van
deeldheid
treden v
de keer
was niet
VII van
werd gew
Intusse
man, aan
liefde va
Catharina
schijnlijk
stukken
Parlemen
ren als e
die eerst
welyn, e
van het
en werde
drik VI, L
Lancaster
Het wa
tijd van
Huis van
een zijlin
nu met d
van Jean
van York
VI. Het
Roos, da
heeten de
ses”, de
wisselvall
cantrians
Na Hen
Eduard
van York
gondië ge
Over d
die verm
monster
twee jaar
dor, de
rina van
(1485), w
in den s
horse, m
gedood.
Hendri
VII, en c
der verm
vereenigd
easter er
waarnaar
Dat wa
periode

De Reform

On wi
lengs vers
doch teve
werkelijk
Pastoors
wenschte
de Schou
matie nie
alles bev
om den
willige P
kort daar
toch niet
in 1594
alle, dan
zet te wo
waarbij